

Seat No. : _____

AB-131

April-2019

M.A., Sem.-II

410(EA) : Sanskrit
(Puran Shrimad Bhagvatam)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) नीयेनाभांथी गभे ते भे श्लोकोनो जडरी विवरणु साथे अनुवाद करो : 14
अधोलिखितेषु कयोश्चित् द्वयोः सविवरणः अनुवादः करणीयः ।
(1) किं दुःसहं न साधूनां विदूषां किमपेक्षितम् ।
किमकार्यं कदर्पाणां दुस्त्यजं किं घृतात्मनाम् ॥
(2) मृत्युर्जन्मवतां वीर दोहेण सह जायते ।
अद्य वाब्दशतान्ते वा मृत्युर्वे प्राणिनां ध्रुवम् ॥
(3) पूतना लोकबालघ्नी राक्षसी रुधिराशना ।
जिघांसयापि हरये स्तनं दत्त्वाप सद्गतिम् ॥
(4) कर्मणा जायते जन्तुः कर्मणैव विलीयते ।
सुखं दुःखं भयं क्षेमं कर्मणैवाभिपद्यते ॥
- (B) नीयेनाभांथी गभे ते अेक पंक्तिने तभारा शब्दोभां स्पष्ट करो : 4
अधोलिखितां पंक्तिमेकां स्वशब्दैः विवृणुत ।
(1) नूनं भगवतो माया योगिनामपि मोहिनी ।
(2) विष्णोर्माया भगवती यया सम्मोहितं जगत् ।
(3) अवतीर्णो सि विश्वात्मन् भूमेर्भारपनुत्तये ।
2. (A) दशम स्कंधभां निरूपित चीरहरण प्रसंगं वर्णन करी तेनुं आध्यात्मिक रहस्य यर्यो. 14
दशमस्कन्धे निरूपितस्य चीरहरणप्रसंगस्य वर्णनं कृत्वा तस्य आध्यात्मिकं रहस्यं लिखित ।
अथवा/अथवा
श्रीमद् भागवतपुराणभां आवतो गोवर्धनधारण प्रसंग द्वारा समाजसुरक्षानो ओध जग्रावो.
श्रीमद्भागवतपुराणवर्णितस्य गोवर्धनधारणस्य प्रसंगतः प्राप्यमाणं समाजसुरक्षाबोधं विलिखत ।

- (B) નીચે જણાવેલાં પ્રશ્નોનો ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે બે) 4
- (1) નિષેધનું વર્ણન કયા સ્કન્ધમાં છે ?
  - (2) રાસલીલા કઈ ઋતુમાં યોજાઈ હતી ?
  - (3) વેણુગીત કોણ ગાય છે અને કોણ સાંભળે છે ?
3. (A) શ્રીકૃષ્ણની બાળલીલાઓનું વર્ણન કરો. 14
શ્રીકૃષ્ણ બાલલીલા: વર્ણયત ।
અથવા/અથવા
ભાગવતમાં નિરૂપિત રાસપંચાધ્યાયી અને તેનું મહત્ત્વ સમજાવો.
ભાગવતે નિરૂપિતાયા: રાસપંચાધ્યાય્યા: મહત્ત્વં લિખિત ।
- (B) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : 3
- (1) ગોપબાલ યજ્ઞપત્નીઓને કોના વિશે માહિતી આપે છે ?
  - (2) કૃષ્ણે જેમનો ઉદ્ધાર કર્યો હતો, તે યજ્ઞપત્નીઓ કોણ હતી ?
  - (3) કૃષ્ણ કયા વંશમાં જન્મ્યા હતા ?
4. (A) પુરાણનાં લક્ષણો જણાવી ભાગવત પુરાણનું મહાપુરાણ તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. 14
પુરાણલક્ષણાનિ વિલિખ્ય ભાગવતપુરાણસ્ય મહાપુરાણત્વેન મૂલ્યાંકનં કરુત ।
અથવા/અથવા
ગમે તે બે ટૂંકનોંધ લખો.
સંક્ષિપ્તા ટિપ્પણી લેખનીયા । (દ્વયો: ઉપરિ)
(1) પુરાણનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ
(2) પુરાણનો અવતારવાદ
(3) પુરાણ શબ્દનો અર્થ અને ભાગવત પુરાણનો સાર
- (B) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો : 3
- (1) ભાગવતના દશ લક્ષણોમાં કોનો-કોનો સમાવેશ થાય છે ?
  - (2) ભાગવતના પ્રથમ વક્તા અને શ્રોતા કોણ છે ?
  - (3) ભાગવતમાં કેટલા સ્કન્ધ છે ?

AB-131

April-2019

M.A., Sem.-II

410(EB) : Sanskrit
(Vyakaran Shastra)
(નિયતાંશઃ)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચનાઓ : બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

1. (A) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ સૂત્રો સવિસ્તર સમજાવો : 14
અધોલિખિતેષુ સૂત્રેષુ સૂત્રત્રયં વિસ્તરં વિવૃણુત ।
(1) અલોઽન્ટ્યાપૂર્વ ઉપધા ।
(2) હલોઽન્ટરા સંયોગઃ ।
(3) મુખનાસિકાવચનોઽનુનાસિકઃ ।
(4) વૃદ્ધિરાદૈચ્ ।
(5) ઉચ્ચૈરુદાત્તઃ ।
- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો : 4
અધોલિખિતેષુ પ્રશ્નેષુ કચ્ચન પ્રશ્ન દ્વયસ્ય ઉત્તરં લિખત ।
(1) ગુણ સંજ્ઞા કયા-કયા વર્ણોની થાય છે ?
(2) હરી ઇતિ । એવો પ્રયોગ કઈ સંજ્ઞાના ઇળ તરકિ સિદ્ધ થાય છે ?
(3) ઇત્ સંજ્ઞા સમજાવો.
(4) ધાતુ સંજ્ઞા કોની થાય છે ?
2. (A) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ સૂત્રો વિસ્તારથી સમજાવો : 14
(1) સર્વાદીનિ સર્વનામાનિ ।
(2) અચોઽન્ટ્યાદિ ટિ ।
(3) સ્વરાદિનિપાતમવ્યયમ્ ।
(4) નિપાતણકાઞનાઙ્ ।
(5) દાધાધ્વદાપ્ ।

- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો : 4
 અધોલિખિતેષુ પ્રશ્નેષુ કઞ્ચન પ્રશ્ન દ્વયસ્ય ઉત્તરં લિખત ।
 (1) નિષ્ઠા સંજ્ઞા કરનારનું સૂત્ર જણાવો.
 (2) પ્રગૃહ્ય સંજ્ઞાનું ફળ શું પ્રાપ્ત થાય છે ?
 (3) સુબતિ અને તિઙ્ગન્ત શું છે ? સમજાવો.
 (4) વિભાષા સંજ્ઞા સમજાવો.
3. (A) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પરિભાષા સૂત્રો સમજાવો : 14
 અધોલિખિતેષુ પરિભાષાસૂત્રેષુ સૂત્રત્રયં વિવૃણતુ : ।
 (1) ષષ્ટી સ્થાને યોગા ।
 (2) ઇકો ગુણવૃદ્ધિ
 (3) તસ્માદિ ત્યુત્તરસ્ય ।
 (4) સ્થાનેઽન્તરતમઃ ।
- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો : 3
 અધોલિખિતેષુ કસ્યચિત્ ત્રયં પ્રશ્ન્યોઃ ઉત્તરં દદત્ત :
 (1) પરિભાષા સૂત્રોનું કાર્ય જણાવો.
 (2) ઇકો યણચિ । સૂત્રનું અર્થઘટન કયા પરિભાષા સૂત્રના આધારે કરશો ? સમજાવો.
 (3) તદ્ + સુ = સઃ કઈ પરિભાષાનું ઉદાહરણ છે ?
 (4) જ્ઞાન + જસ્ = જ્ઞાનાનિ પરિભાષા સૂત્રનો ઉપયોગ કરી સમજાવો.
4. (A) પાણિનીય અષ્ટાધ્યાયી પર રચાયેલા વૃત્તિ ગ્રંથોનો પરિચય આપો. 14
અથવા
 પાણિનીય વ્યાકરણ પરંપરામાં કાત્યાયન અને પતંજલિનું પ્રદાન વર્ણવો.
- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો : 3
 (1) સૂત્રોનાં પ્રકાર કેટલાં છે ? કયા-કયા ?
 (2) પાણિનીય વ્યાકરણનાં પાંચ અંગો જણાવો.
 (3) “પ્રદીપ” કોની ટીકા છે ? કયા ગ્રંથ ઉપર રચવામાં આવી છે ?
 (4) અવ્યવીભાવઞ્ચ સૂત્રોનો પ્રકાર જણાવી સૂત્રનું કાર્ય સ્પષ્ટ કરો.
 (5) પ્રક્રિયા ક્રમ અને અષ્ટાધ્યાયી ક્રમની વિશેષતા જણાવો.